

Inför skörd av gräs- och klöverfrö

Detta är nummer fyra av nyhetsbrevet Ekovallfrödling.

Läs mer om ekologisk vallfrödling på www.jordbruksverket.se/ekovallfro.

Fröskörden i antågande!

Den kommande fröskörden närmar sig och det finns fortfarande några åtgärder att göra i frövallen. Ogräsfrön i råvaran kan ställa till med större eller mindre problem vid kommande rensning. I bilagan finns tabeller över vilka ogräs man ska vara extra uppmärksam på. Om det är möjligt ska dessa helst plockas ut fältet innan skörd. Skräppa i klöver är ett ökande allvarligt problem som kräver handplockning i fältet.

Strängläggning eller direktskörd?

I tabell 1 och 2 anges hur många dagar som behövs för att hitta rätt tid för strängläggning/direktskörd av gräs resp klöver. I gräsen gäller det att notera datum för full blom och i klöver bästa pollineringsdagen.

I ekologisk odling är strängläggning av både gräs och klöver vanligare än i konventionella odlingar. Detta beror bland annat på att det ofta är mer ogräs i ekologiska odlingar och att det är svårare att anpassa en kvävegiva så att grödan (gräs) gödslas omkull. När en gröda ska strängläggas är det oftast bättre att vara ute ett par dagar för tidigt än ett par dagar för sent.

Direktskörd av gräsen är vanligast i ängssvingel och engelskt rajgräs, men även rörsvingel kan vara aktuell. Om vallen inte lagt sig är det dock alltid säkrast att välja strängläggningsalternativet. Tänk dock på att i

timotejfält där det finns spillplantor av vit- eller alsikeklöver bör man inte stränglägga eftersom dessa klöverfrön är svåra att rensa bort. Skörda istället direkt och med hög stubb.

Klöver strängläggs i princip alltid med antingen knivbalk eller rotorbalk. Torra och fina höstar kan rödklöver gå att tröska direkt, men då måste fältet vara jämnt moget och det får bara finnas mycket lite gröna blad.

Tabell 1. Dagar från full blomning till strängläggning resp direktskörd i gräsfrö.

Art	Strängläggning	Direkt skörd
Timotej	35	43
Eng rajgräs	30-37	40-45
Ängssvingel	25	32
Rajsvingel	28	-
Rörsvingel	28	35
Hundäxing	28	-

Tabell 2. Dagar från bästa pollineringsdag till strängläggning resp direktskörd i klöverfrö. Alsikeklöver placerar sig någonstans mitt emellan vit- och rödklöver.

Art	Strängläggning	Direktskörd
Vitklöver	28	(35)
Rödklöver	40-45	50-55

Tips inför fröskörden!

Skördetröskan ställs in enligt instruktionsboken, egna erfarenheter och odlingsvägledningarna på www.jordbruksverket.se/ekovallfro och www.svenskraps.se

Gräsfröskörd:

Det är viktigt att axen blir riktigt urtröskade, men kontroller så att inte slagsko och bro läggs ihop så mycket att fröet skadas. Om det finns **kvickrot** eller **ekorrsvingel** i fältet ska slagsko och bro öppnas mer än vid standardinställning! Om dessa ogräsfrön går hela genom tröskan är de enklare att rensa bort.

Vid skörd av stränglagt frö kan strängen ibland ha blivit så torr att halmen slås sönder, kommer ner på sällan och hamna i frövaran. Minska i så fall cylinderns varvtal och öppna slagskon. Om tröskan har lamellsåll kan dessa stängas ända tills man ser fröspill. På så vis får man bort halmrester.

Luftmängden är viktig att den justeras rätt. Blåser man för mycket blir spillet över sällan stort, men om fläkten stryps för mycket kommer sällan att sättas igen. Lagom är alltså bäst! Det är värdefullt och underlättar om man har en person till hjälp som kontrollerar spillet när tröskningen startar.

Klöverfröskörd:

Vit- och alsikeklöver. Tänk på att anpassa strängläggningstidpunkten till en stabil väderperiod. Det är viktigare med stabilt väder än att det gått ca 28 dagar efter bästa pollineringsdag. Mellan 24 och 30 är helt acceptabelt. Normalt behöver strängen torka mellan 4-7 dagar, men om det är risk för regn prova att tröska redan efter 2-3 dagar. Stränglägg inte mer än det går att skörda på en dag.

Rödklöver. Vid strängläggningstidpunkten ska 60-80 % av blomhuvudena vara mogna. Men det är bättre att stränglägga ett par dagar för tidigt än ett par dagar för sent.

När klöverplantan är mogen är stjälken kantig och intorkad någon cm under blomhuvudet. Själva blomhuvudet brunt och fröna är ganska hårda och har en gul till violett färg. Om de flesta fröna är gröna är det för tidigt att stränglägga!

Strängen behöver normalt 4-7 dagar på sig för att torka. Vid ostabilt väder med regnrisk kan man försöka tröska tidigare. Det är bättre att klöverfröet skördas med hög vattenhalt och får efter mogna på torken än att det inte går att skörda alls.

Vid tröskning av rödklöver behöver målsättningen inte vara att skörda en så ren vara som möjligt. Vid för hård tröskning är det risk att fröet skadas och grobarheten sänks. Låt gärna lite hylsor finnas kvar i råvaran. Tänk också på att de tetraploida sorterna har en tusenkornsvikt på ca 2,7 gram och de diploida ca 1,8 gram. Detta krävs alltså extra försiktighet vid inställningen av tröskan vid odling av tetraploida sorter. Tröskmanualerna som finns gäller samtliga för diploida rödklöver.

Torkning och lagring av vallfrö

På www.jordbruksverket.se/ekovallfro och www.svenskraps.se finns flera artiklar att läsa om torkning och lagring av gräs- och klöverfrö

Tid för strängläggning eller direktskörd i klöver bedöms efter bästa pollineringsdagen, som inte alltid behöver sammanfalla med den dag det är full blom.

Redaktion:

Katarina Holstmark, Jordbruksverket, e-post: katarina.holstmark@jordbruksverket.se

Gunilla Larsson, SFO, e-post: gunilla.larsson@svenskraps.se

Tore Dahlquist, Lantmännen Lantbruk, e-post: tore.dahlquist@lantmannen.com

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Ekovallfröodling

